

رفتار اجتماعی و عاطفی در کودکان با ناتوانیهای یادگیری

تالیف لرنر
ترجمه: رضا برادری
قسمت سوم و پایانی

سن یا کلاس مورد ارزیابی	نام ابزار
۳ تا ۱۶ سالگی	ابزارهای مصاحبه ای
از کودکی تا نوجوانی	مقیاس رفتار سازشی (AAMD)
از تولد تا بزرگسالی	مقیاسهای رفتار مستقل
	مقیاسهای رفتار سازشی و اینلند
	مقیاسهای درجه بندی
از کلاس اول تا نهم	مقیاسهای درجه بندی رفتار بارک
۲ تا ۱۶ سالگی	چک لیست رفتاری کودک (آخن باخ)
۱۳ تا ۱۶ سالگی	مقیاس درجه بندی رفتار نوجوانی دورو
۸ تا ۱۲ سالگی	مقیاس درجه بندی رفتار کودکی دورو
از کودکستان تا کلاس ششم	مقیاس درجه بندی رفتار در دوره ابتدایی دورو
	مقیاس درجه بندی دانش آموزان (تجدید نظر شده):
از کودکستان تا کلاس ششم	غربالگر ناتوانی یادگیری
۶ تا ۱۸ سالگی	مقیاسهای رفتار سازشی ولر - اشتراسر
	پرسشنامه های دانش آموزی
سنین دوره ابتدایی	پرسشنامه های عزت نفس کوپر اسمیت
از کلاس چهارم تا دوازدهم	مقیاس خودپنداره کودکان پیرز-هریس

حساسیت نسبت به دیگران

زبان گفتاری صرفاً یکی از وسایل ارتباطی است. ما دارای زبان خاموشی هستیم که با آن بدون بکار بردن کلمات ارتباط برقرار می‌کنیم. در این زبان بر وضعیت بدنی، طرز برخورد، بیان چهره‌ای و آهنگ صدا تکیه می‌شود. دانش‌آموزان دارای مشکلات اجتماعی نیاز به کمک در یادگیری چگونگی رمز گشایی پیام‌های ارتباطی مربوط به زبان خاموش هستند. برای مثال این چنین دانش‌آموزانی، اغلب در درک معانی ضمنی بیانات چهره‌ای و حالات بدنی مشکل دارند.

۱- تصاویر صورت: تصاویری از صورت کشیده یا جمع‌آوری کرده و دانش‌آموز را ترغیب کند که نشان دهد چهره فرد بیان‌کننده خوشی است یا غمگینی. دیگر عواطفی که نشان داده می‌شود شامل خشم، تعجب، درد و عشق است.

۲- حالات بدنی: معنی حالت‌های مختلف بدنی مورد بحث قرار می‌گیرد، مواردی همچون دست تکان دادن، حرکت دادن انگشت، بالا انداختن شانه، ضرب زدن انگشت یا پا و دراز کردن بازوها.

۳- فیلم و داستان موقعیت‌ها:

تصاویر، فیلم‌های کوتاه یا داستان‌های مصوری پیدا کنید که در آن معانی اجتماعی حالت‌های بدنی، زمان و مکان ارائه شده باشند.

۴- صدا چه می‌گوید: به دانش‌آموز کمک کنید تا یاد بگیرد که بتواند معانی ضمنی موجود

در صدای افراد که در ورای کلمات وجود دارند را بازشناسد. دانش‌آموز را وادار کنید به صدای ضبط شده بر روی نوار گوش داده و وضعیت خلقی گوینده را تعیین کرده و از علائم ورای کلمات سر در آورده.

رشد اجتماعی

رشد اجتماعی شامل رشد از عدم نضج به سوی رسش و از وابستگی به سوی استقلال می‌باشد. در میان کلیه گونه‌های جانوری، فرزندان آدمی شاید وابسته‌ترین موجود به مادر خود نسبت به سایر جانداران به جهت حفظ بقا در ابتداء تولد باشد. میسر از وابستگی کامل تا استقلال نسبی طولانی بوده و بتدریج به رسش اجتماعی، شامل بازشناسی حقوق و مسئولیت‌های خود و دیگران، دوست‌یابی، همکاری با گروه، دنباله روی جریان‌اتی که در آن با دیگران توافق دارد، ارائه قضاوت‌های اخلاقی و عرفی و کسب استقلال می‌باشد.

۱- پیش‌بینی نتایج قوانین اجتماعی: ایفاء نقش، بازی خلاق، داستان‌ها و بحث‌ها می‌توانند به دانش‌آموزان کمک کنند که ببینند اگر مقررات بازی یا چهار چوب رفتاری شکسته شوند، چه اتفاقی می‌افتد.

۲- پایه‌گذاری استقلال: با تشویق دانش‌آموز به تنها رفتن به برخی مکان‌ها صورت می‌پذیرد. برای این کار نقشه‌ای ساده با دستوراتی برای پیگیری تهیه شده و در باره مراحل مختلف دست‌یابی به هدف مورد نظر صحبت شود. با

استفاده از یک نقشه در صورت لزوم، فعالیت‌ها طرح ریزی شده بطوری که دانش‌آموز بتواند خریدهای ساده‌ای را به تنهایی انجام دهد. طرح فعالیت‌ها موقعیتی را برای صحبت کردن با مردم، پرسیدن دستورها، مصاحبه با دیگران و غیره فراهم می‌کند.

۳- انجام قضاوت‌های اخلاقی: به دانش‌آموز کمک کنید تا آداب و رسوم فرهنگی را یاد گرفته و بتواند قضاوت‌های ارزشی انجام دهد. برای مثال دانش‌آموزان می‌توانند معضلات متناسب با سن و موقعیت‌هایی که موجب اعمالی مثل دروغ‌گویی، دزدی و حمایت از یک دوست می‌شوند را به بحث گذاشته و تحلیل نمایند.

۴- حل مشکل تعطیلات آخر هفته: پیامد یک ناتوانی اجتماعی این است که دانش‌آموزان اغلب در دوستیابی دارای مشکل هستند. والدین اغلب از مشکل تعطیلات آخر هفته شکایت دارند. زمانی که به نظر می‌رسد فرزندشان کاری برای انجام دادن ندارد بدون مصاحبه و دوست، تابستانها و تعطیلات دوران سختی برای چنین کودکانی می‌باشد. این وضعیت نیازمند پیشگامی و همکاری گروه‌های والدین و سازمان‌های اجتماعی برای توسعه مطلوب موقعیت‌هایی برای رفع مشکل تعطیلات می‌باشد.

راهبردهای یادگیری و آموزش مهارت‌های اجتماعی

راهبردهای یادگیری برای یاری رسانیدن به کودکان جهت

کردن و تقویت می‌باشد. (کارتر و سوگای ۱۹۸۸). در زیر برخی از استراتژیهای آموزش مهارتهای اجتماعی ارائه شده‌اند. ۱- قضاوت از راه داستان و فیلم: داستانی ناتمام که حاوی قضاوتی اجتماعی باشد را خواننده یا گفته شود. سپس دانش آموز واداشته شود که آخر داستان را پیش بینی کرده و یا داستان را تکمیل کند. فیلم کوتاهی از یک وضعیت اجتماعی تهیه شده و در موقعیتی اجازه داده شود که فعالیتهای مردم در آن فیلم بطور نقادانه به بحث گذاشته شود. برای مثال بحث در خصوص سرانجام یک دانش آموز گستاخ هنگامی که یک آشنا سعی می‌کند که با وی گفتگو نماید، یا صحبت در مورد ادا در آوردن دانش آموزی، هنگامی که مادر

معلم می‌تواند راهبردهای یادگیری اجتماعی را از راه بیان چنین افکاری تحت عنوان اینکه: آیا این مشکل با سایر مشکلاتی که با آن روبرو بوده‌ام شباهت دارد؟ یا اینکه سه راه حل احتمالی چیست؟ ارائه کرده و پس از آن دانش آموز مهارتهای کلامی ساختن خود یا تفکر خاموش را تمرین نماید. مشخص شده است که روش بازنمایی خود موجب کاهش پاسخهای اجتماعی نامطلوب می‌گردد. (دشدر و شومیکر ۱۹۸۶) آموزش مهارتهای اجتماعی موقعیتی مهم در برنامه درسی دانش آموزان دارای ناتوانیهای یادگیری دارد. (نلسون-۱۹۸۸). روشهای آموزش مهارتهای اجتماعی شامل: هدایت مستقیم، برانگیختن، الگوسازی، تمرین

کسب مهارتهای درسی مفید بوده و بر یادگیری مهارتهای اجتماعی نیز تاکید دارند (هیزل و شومیکر ۱۹۸۸). آموزش راهبردهای اجتماعی موجب تغییر الگوهای پاسخدهی کودک نسبت به موقعیتهای اجتماعی می‌شود. دانش آموزان یاد می‌گیرند، پاسخهای شناختی جدیدی را نسبت به مشکلات اجتماعی ارائه کرده و در مورد فعالیتهای اجتماعی خودشان تفکر نمایند.

روشهای راهبردهای یادگیری شامل آموزش دانش آموزان برای توقف و تفکر قبل از پاسخگویی، کلامی کردن و تمرین پاسخهای اجتماعی، تصور تاثیر رفتارهای خودشان بر دیگران و طرح ریزی فعالیتهای اجتماعی می‌باشد. واکنش بسیاری از دانش آموزان دارای ناتوانیهای یادگیری به موقعیتهای اجتماعی به طور تکانشی می‌باشد- آنها بدون در نظر گرفتن اینکه چه چیز مورد نیاز بوده و بدون تفکر در مورد موقعیتهای ممکن یا پیامدهای حاصل از شیوه‌های رفتاری مختلف، دست به عمل می‌زنند. از طریق آموزش راهبردهای بیان کلامی خود و بازنمایی خویش، دانش آموزان می‌توانند خود کنترلی و اجتناب از پاسخهای آنی و بدون تفکر را بیاموزند. دانش آموزان یاد می‌گیرند، از خود پیرسند، «در نظر دارم که چه کار انجام دهم؟» به عبارت دیگر به آنها آموزش داده می‌شود که توقف کرده و قبل از پاسخ دهی فکر کنند.

دوستش از وی می‌پرسد که آیا لباس جدیدیش را دوست دارد و یا بحث درباره درگیری فردی در یک مهمانی.

۲- درک موقعیتهای اجتماعی از طریق تصاویر: مجموعه‌ای از تصاویر می‌توانند برای بیان داستانی درخصوص یک وضعیت اجتماعی مورد استفاده قرار گیرند. دانش آموز را وادار کنید، تصاویر را ردیف کرده و داستانی را بیان نماید. کمدهای، کتابهای ساده، مطالب ابتدایی و آگهی مجلات همگی منابع خوبی برای چنین فعالیتهایی هستند. این سری از تصاویر قابل انتقال بر روی طلق‌های شفاف هستند.

۳- درک موقعیتهای اجتماعی در فیلم: از طریق پرژکتور آورده یک موقعیت اجتماعی نسبتاً پیچیده نمایش داده شده و موقعیت‌ها همانگونه که بتدریج پیش می‌روند به بحث گذاشته شوند. در ابتدا یک وضعیت ساده ارائه گردیده و مفاهیم اضافی با طلق شفاف بعدی به آن اضافه گردد. تصویر کامل می‌تواند برای مثال حاوی فعالیتهای مربوط به یک زمین بازی دبستانی باشد.

۴- بیان زمان: مفهوم زمان اغلب پیچیده بوده و دانش آموزان می‌بایستی برای بیان زمان تحت آموزش قرار گیرند. آنها می‌توانند در مورد فعالیتهای مناسب برای صبح، بعداز ظهر و شب صحبت کنند. نوجوانان می‌بایستی بر آورد زمان لازم برای انجام فعالیتهای مختلف را تمرین نمایند. همچنین لازم

است آنها را تشویق نمود تا جدولی را برای کلاسها، فعالیتهای و تکالیف تهیه و به مورد اجرا گذارند.

۵- تمیز بین واقعیت و مجاز: به دانش آموز کمک کنید تا یاد بگیرد بین واقعیت و موقعیتهای مجازی تفاوت قائل شود. برای مثال آیا حیوانات در جهان واقع حرف می‌زنند، می‌خوانند و می‌رقصند، یا این که چنین چیزی غیر واقعی است؟

۶- یادگیری تعمیم رفتارهای اجتماعی کسب شده: بعد از اینکه دانش آموزان یاد گرفتند که رفتار اجتماعی مناسبی داشته باشند. می‌بایستی برای تعمیم این رفتارها به موقعیتهای مختلف نظیر کلاسهای درس، محیط خانه، زمین بازی و سایر موقعیتهای اجتماعی تحت تعلیم قرار گیرند. دانش آموزان نیاز به موقعیتهایی دارند تا مهارت‌های تازه یاد گرفته را تمرین و ابقاء نمایند. همکاری مابین معلم کلاس و مربی ویژه نیازمند تهیه طرحی برای تعمیم در بسیاری از موقعیتهای است (دشلمر و شومیکر ۱۹۸۶).

۷- یادگیری مهارتهای مکالمه: دانش آموزان می‌بایستی چگونگی مکالمه با دیگران از قبیل بیان شادی، معرفی خود، بیان موضوعی برای صحبت کردن، فهرست کردن فعالیتهای پرسیدن و پاسخ دادن به سوالات و گفتن خداحافظ را یاد بگیرند.

۸- مهارتهای مربوط به ارتباطات دوستانه: دانش آموزان می‌بایستی یاد بگیرند که چگونه دوست پیدا کرده، احترام

گذاشته، در فعالیتهای گروهی شرکت کرده و تشکر دیگران را بپذیرند.

تابلوی ۳-۱۵ برنامه‌های مهارتهای اجتماعی

برنامه مهارتهای اجتماعی برای نوجوانان دارای ناتوانیهای یادگیری (ASSET): یک برنامه مهارتهای اجتماعی براساس آموزش راهبردهای یادگیری

- درک رشد پابنده از خود و دیگران (DUSO) (خدمات مشاوره امریکا): فعالیتهای و کیت‌هایی برای تحریک رشد عاطفی و اجتماعی در کودکان سنین پیش دبستانی تا کلاس چهارم

- در کنار دیگران بودن: تدریس مهارتهایی برای شرکت در فعالیتهای گروهی به دانش آموزان

- درجه بندی مهارت نوجوان: یک رویکرد یادگیری ساختاری در خصوص آموزش مهارتهای قبل از اجتماعی شدن، فعالیتهایی برای توسعه مهارتهای اجتماعی در نوجوانان

- درجه بندی مهارت کودکان دوره ابتدایی: راهنمایی برای آموزش مهارتهای قبل از اجتماعی شدن، فعالیتهایی برای توسعه مهارتهای اجتماعی در کودکان دوره ابتدایی

- آموزش مهارتهای اجتماعی برای زندگی روزمره (خدمات مشاوره امریکا): فعالیتهایی برای نوجوانان دارای ناتوانیهای یادگیری.

- مداخله مهارتهای اجتماعی (خدمات مشاوره امریکا): یک

۳- کتاب درمانی: این روش رویکردی در جهت کمک به دانش آموزان از طریق خودشان و مشکلاتشان از طریق کتابهایی است که شخصیت‌های آن یاد می‌دهند با مشکلاتی مشابه وضعیت دانش آموز چگونه مقابله شود. از طریق همانندسازی با شخصیت کتاب و حل مشکل همراه وی، دانش‌آموزان در حل مشکل خویش نیز یاری می‌شوند. همچنین کتابهایی که طراحی شده‌اند تا مشکل یادگیری را برای دانش‌آموز توضیح دهند، بسیار مفید خواهند بود.

۴- دایره جادویی: این یک رویکرد تحولی انسانی است که در آن دانش‌آموزان یاد می‌گیرند تا با سایر اعضا

چرخه‌ای را تغییر دهند. با ایجاد احساس ارزشمندی خود، افزایش خود پنداره و توافق درونی و ایجاد تجربه موفقیت، بدین منظور معلمان می‌بایستی طرحی ارائه دهند که چرخه شکست را تغییر دهند.

۱- خدمات روانپزشکی و روانشناختی: دانش آموزانی که شدیداً دارای مشکل هستند، ممکن است قبل یا در حین درمان تحصیلی نیاز به درمان روانپزشکی یا روانشناختی داشته باشند.

۲- پایه گذاری یک ارتباط درمانی: برای بسیاری از دانش‌آموزان دارای ناتوانی‌های یادگیری، معلم می‌تواند نوعی درمان از طریق آموزش بالینی ارائه دهد.

برنامه مهارت‌های اجتماعی برای دانش آموزان دارای ناتوانی‌های یادگیری.

- برنامه درسی مهارت‌های اجتماعی (خدمات مشاوره آمریکا): یک برنامه درسی برای آموزش مهارت‌های اجتماعی.

در رابطه با رشد عاطفی (TAD) (خدمات مشاوره آمریکا): فعالیت‌های گروهی، دروس و موادی برای تحریک رشد روانشناختی و عاطفی جهت دانش آموزان پایه‌های سوم تا ششم.

- برنامه درسی مهارت‌های اجتماعی واکر: برنامه پذیرش (PRO-ED) فعالیت‌هایی برای رشد مهارت‌های اجتماعی در برنامه کلاسی.

برنامه‌های مهارت‌های اجتماعی

تعدادی برنامه‌های تجارتي برای کمک به دانش آموزان جهت رشد مهارت‌های اجتماعی ایشان طراحی شده است. مواردی از آنها در تابلو ۳-۱۵ فهرست شده‌اند.

ایجاد اعتماد به نفس و سلامت عاطفی

دانش آموزی که در یادگیری با شکست مواجه است، مشکلات عاطفی نیز ملازم آن بوده و او قربانی چرخه مداوم شکست در یادگیری و واکنش عاطفی نسبت به شکست می‌باشد. در این چرخه، شکست در یادگیری، منجر به پاسخ‌های عاطفی نامطلوب، احساس استهزاء خود یا اضطراب شده که این بر نشانگان شکست در یادگیری می‌افزاید. معلمان باید طریقی پیدا کنند که چنین

گروه خود ارتباط برقرار کرده و درک خود و دیگران را می آموزند. بسمل و پالومارزو (۱۹۷۱) راهنمایی را تهیه کرده اند که این روش را توضیح می دهد. دانش آموزان و معلمان آنها، که به عنوان کاتالیز عمل می کنند، بطور کلامی خود و دیگران را از طریق تعامل گروهی در فعالیتهایی در جهت اهدافی خاص کشف می کنند. یک جلسه بیست دقیقه ای روزانه شامل شرکت کنندگانی است که بطور دایره ای نشسته اند. دانش آموزان برای شرکت دادن احساسات، یاد گرفتن اینکه گوش دهند و دیگران را مشاهده نمایند تشویق می شوند. برنامه به دنبال افزایش عمل گوش دادن با تمرکز بر احساسات، کشف شناخت نسبت به دیگر افراد و ارتقاء بیشتر درک و فهم می باشد. نمونه ای از موضوعات چنین جملات یا سوالاتی هستند:

این موجب احساس خوبی در من می شود هنگامی که من
 احساس بدی نسبت به برخی افراد دارم هنگامی که من
 برخی کارهایی که خوب انجام می دهم است
 چه کاری برای شما می توانم انجام دهم؟

۵- استفاده از رسانه خلاق: معلمان می توانند از هنر، حرکات موزون و موسیقی به عنوان روشهای درمانی برای افزایش احاطه عاطفی دانش آموزان دارای ناتوانیهای یادگیری استفاده نمایند.

۶- مشاوره: دانش آموزان نسبت به شکست و موفقیت بر حسب نگرشها، وضعیت عاطفی، اعتقادات و انتظاراتشان واکنش نشان می دهند. عقاید عاطفی سالم تر می توانند از طریق مشاوره به صورت فردی و گروهی گسترش یابند.

راهبردهای ساماندهی رفتار

روشهای ساماندهی رفتار قابل استفاده برای دانش آموزان دارای ناتوانیهای یادگیری چه برای ساماندهی رفتاری و چه برای آموزش مهارتهای تحصیلی قابل استفاده هستند. بسیاری از معلمان بطور شهودی از برخی روشهای ساماندهی رفتار استفاده می کنند. کاربرد دقیق نظریه مستلزم این است که روشها منظم شده، رفتارها قابل مشاهده بوده و روشها کاملاً اختصاصی می باشد. در این قسمت مفاهیمی در خصوص

تقویت، خاموش سازی، جداول تقویت، شکل دهی، ساماندهی وابستگی و تقویت ژتونی مورد بحث قرار گرفته اند.

روشهایی برای بازنمایی رفتار، یافتن تقویت کننده ها، الگوسازی و عمل متقابل در اینجا ارائه می شوند.

بازنمایی رفتار

ساماندهی رفتار بر ثبت عینی رفتار دانش آموز تأکید

دارد، بطوریکه این ثبت رفتار بعنوان پایه ای برای قضاوت در مورد اینکه آیا تغییراتی در رفتار هدف رخ داده یا نه، مورد استفاده قرار می گیرد. یک نمودار یا چارت می تواند برای نیت مشاهدات روزانه بکار گرفته شود. در یک نوع نمودار (به تصویر ۲-۱۵ توجه کنید) محور عمودی نشان دهنده رفتار قابل شمارش، نظیر تعداد دفعاتی که رفتار رخ می دهد، درصد پاسخهای صحیح، میزان یا سرعت رفتار، مدت زمانی که رفتار رخ می دهد یا تعداد مسائلی که پاسخ داده شده اند می باشد. محور افقی در بردارنده روزهای موفقیت آمیزی است که در آن رفتار ثبت گردیده است. نوعاً نمودار به دو دوره تقسیم می شود. نمودار تصویر ۲-۱۵ نشان دهنده چهار دوره زمانی است که در طی آن رفتار دانش آموزان مورد مشاهده قرار گرفته است (A-B-A-B).

اولین دوره (A) حاوی خط پایه برای رفتار دانش آموز قبل از تقویت می باشد. دومین دوره (B) نشان دهنده رفتار همراه با تقویت است، سومین دوره (A) بیانگر رفتار در زمانی است که تقویت برداشته شده است و چهارمین دوره (B) نشان دهنده زمانی است که تقویت مجدداً ارائه گردیده است. تصویر ۲-۱۵ بیان می دارد که تقویت در این مورد موجب افزایش رفتار مورد نظر شده است. بسیاری از دیگر برنامه ها در روشهای تعدیل رفتار استفاده می شود.

یافتن تقویت کننده‌ها

موفقیت ساماندهی رفتار منوط به یافتن تقویت کننده‌های مناسب برای تحریک رفتار هدف می‌باشد. آنچه که برای یک دانش آموز مطلوب است می‌تواند برای دانش آموز دیگری کمتر مورد توجه باشد. طرق پیدا کردن یک تقویت کننده موفقیت آمیز شامل مشاهده دانش آموزان است که مشخص گردد که آنها در دوران فراغت خود چه دوست دارند انجام دهند، همچنین می‌توان اطلاعات مورد نظر را از چیزهای داخلی مانند لذت از کسب مهارت در انجام یک تکلیف باشند. تقویت کننده ممکن است جنبه اجتماعی داشته باشد، مانند یک جایزه یا تحسین از طرف معلم یا والدین.

تقویت کننده می‌تواند ژتونی باشد که فرد قادر است آن را با تقویستی در آینده تعویض نموده یا از آن امتیازی کسب کند. یک تقویت خوب برای هر شخص آن است که وی را بکار وادارد. چند نوع از تقویت‌های توصیه شده عبارتند از: خوراکی‌ها: آجیل، دانه‌های خوراکی، غلات شیرین، بادام زمینی، پاپ کرن، کشمش، میوه جات و سایر بازی: کارتهای بیس بال، حیوانات اسباب بازی، ماشین‌های اسباب بازی، تیله، طناب بازی، بادبادک، مدادشمعی، کتاب رنگ آمیزی، خاک رس، عروسک، انواع کیت‌ها، توپ، پازل، کتابهای طنز، بادکنک، بیو.

ژتون: علامت بر روی تخته سیاه

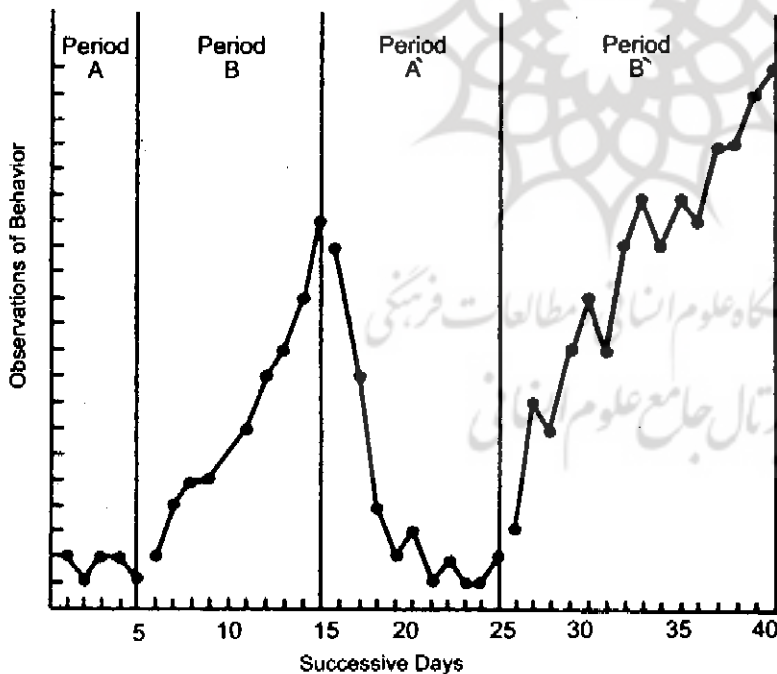
یا بر روی دفاتر دانش - آموزان، ستاره‌های طلایی یا نقره‌ای، انداختن تیله در ظرف، انداختن تراشه پلاستیکی در داخل یک حلقه، بلیط، دادن واشر.

فعالیتها یا امتیازات: حضور در یک مسابقه بین و بگو، اول حرکت کردن، کاری محول کردن، دادن وقتهای آزاد، بردن حیوانات خانگی مربوط به کلاس در آخر هفته، خواندن آواز، تماشای فیلم، گوش کردن به سوزیک، انجام کارهای هنری، داشتن تعطیلات طولانی.

الگو سازی

الگو سازی یا نمایش رفتار مطلوب، برای ساماندهی رفتار تحصیلی و غیر تحصیلی قابل کاربرد است. هنگامی که دانش آموزان رفتار همسالان و معلمان خود را می‌بینند این رفتارها مثلهایی هستند که دانش آموزان مایل هستند آنها را دنبال نمایند. هنگامی که رفتار نمونه در دیگران تقویت شده باشد می‌تواند به عنوان الگویی برای دانش آموز قرار گیرد. برای مثال الگویی که برای کتی ارائه گردید هنگامی بود که آموزگار بیان می‌داشت: (روش راجر برای مطالعه مورد علاقه من

تصویر ۲-۱۵

Period A = baseline ;

B = reinforcement ;

A' = removal of reinforcement ;

B' = reestablishment of reinforcement

است). نادیده گرفتن دانش آموزی که بطور ضعیف رفتار می کند. در حین توجه به رفتار مطلوب فرد، یکی از روشهای مؤثر تکنیک ساماندهی رفتار است. معلمان می بایستی بدانند که خودشان الگویی برای دانش آموزانی هستند که آنها را در حین رفتارهایی همچون خواندن برای لذت بردن، جستجو برای کسب اطلاعات یا کشف راه حل هایی برای مسائل مشاهده می کنند.

قرارداد وابستگی

قرارداد وابستگی یک راهبرد ساماندهی رفتار است که شامل موافقت نامه ای کتبی مابین دانش آموز و معلم می باشد. در این قرارداد دانش آموز می تواند کارهایی را که دوست دارد انجام دهد در صورتی که ابتدا تکالیفی را که معلم مایل است آنها را انجام دهد، کامل نماید. برای مثال دانش آموز می تواند بر حسب انجام یک تکلیف

خاص محدوده زمانی مشخص به عنوان تعطیلی داشته باشد. در قرار داد نوشته شده می بایستی تکلیف مورد نظر، محدوده زمانی برای تکلیف، پاداش برای انجام دادن تکلیف مشخص شده باشد. نمونه ای از یک قرارداد در تصویر ۳-۱۵ نشان داده شده است.

تصویر ۳-۱۵ قرارداد وابستگی

این موافقت نامه ای است ما بین و

..... می بایستی در مدت انجام دهد

اگر فعالیت فوق بطور کامل و به موقع انجام شد

..... می بایستی در مدت انجام دهد

تاریخ
تاریخ

امضاء دانش آموز
امضاء آموزگار